

CONTROVERSIEEL STANDPUNT VAN DE VLAAMSE BELASTINGDIENST DE TELOORGANG VAN DE NEDERLANDSE ROUTE?

Inleiding

De torenhoge tarieven in de erfbelasting (27% vanaf de schijf boven € 250.000 per erfgenaam) nopen ertoe om proactief stappen te ondernemen om deze "belasting op verdriet" te vermijden.

Een relatief voor de hand liggende piste bestaat erin om een deel van het vermogen in blote eigendom op naam van de kinderen (erfgenamen) te zetten.

Zolang de ouders leven, hebben ze als vruchtgebruiker het genot over het vermogen (bv. de huurinkomsten van een onroerend goed, de interesten en dividenden op een beleggingsportefeuille etc.) en na overlijden dooft het vruchtgebruik uit waardoor de blote eigenaars (de kinderen) automatisch volle eigenaar worden zonder erfbelasting.

Fictiebepaling

De fiscale wetgever heeft deze planningstechniek voorzien en aan een aantal voorwaarden onderworpen. Reeds in 1919 werd in het toenmalige Wetboek van Successierechten een fictiebepaling ingeschreven waarvan de tekst tot op vandaag min of meer ongewijzigd gebleven is. De huidige formulering luidt als volgt:

De roerende en onroerende goederen die wat betreft het vruchtgebruik door de erflater en wat betreft de blote eigendom door een derde onder bezwarende titel zijn verkregen, worden, voor de heffing van de erfbelasting, geacht in volle eigendom in zijn nalatenschap aanwezig te zijn en als legaat door die derde te zijn verkregen. Hetzelfde geldt voor effecten aan toonder of op naam en voor geldbeleggingen die voor het vruchtgebruik ingeschreven zijn op naam van de erflater en voor de blote eigendom op naam van een derde.

Het eerste lid is niet van toepassing:

1° als wordt bewezen dat de verkrijging geen bedekte bevoordeling van de derde is;

2° als de erflater langer heeft geleefd dan de derde of als de derde niet behoort tot de personen, vermeld in artikel 2.7.3.4.4, eerste, tweede en derde lid.

Dit betekent concreet dat goederen die ingeschreven staan op naam van de overledene voor het vruchtgebruik en op naam van de erfgenamen voor de blote eigendom, geacht worden in volle eigendom aanwezig te zijn in de nalatenschap, tenzij de blote eigenaar bewijst dat de gesplitste inschrijving (nl. vruchtgebruik / blote eigendom) geen "bedekte bevoordeling" uitmaakt.

Gesplitste aankoop onroerend goed

Indien een onroerend goed gesplitst aangekocht wordt, nl. vruchtgebruik op naam van de ouders en blote eigendom op naam van de kinderen, zullen de kinderen later (nl. op het tijdstip van overlijden van de ouders/vruchtgebruikers) moeten bewijzen dat zij (destijds) effectief een correcte prijs betaald hebben voor de blote eigendom.

Om een correcte prijs voor de blote eigendom te bepalen, wordt rekening gehouden met de netto-opbrengsten over de looptijd van het vruchtgebruik (nl. op basis van de sterftetabellen), verdisconteerd volgens een bepaalde formule.

Voorheen werd aangenomen dat een voorafgaande schenking volledig belastingvrij kan gebeuren door middel van een bankgift (mits de ouders niet overlijden binnen de 3 jaar). Met ingang van 1 september 2013 heeft de fiscus evenwel aangekondigd strikter te zullen toezien op gesplitste aankopen. Een voorafgaande schenking zal voor de fiscus niet meer volstaan om het fictie-artikel te ontcrachten. Voor gesplitste aankopen van onroerend goed vanaf 1 september 2013 is vereist dat:

- Ofwel het bewijs geleverd is dat de schenking niet specifiek gedaan werd om blote eigendom aan te kopen;
- Ofwel de schenking gebeurd is met betaling van schenkbelasting (nl. het vlak tarief van 3% of 7% op schenking van roerende goederen).

Dit standpunt is betwistbaar omdat VLABEL hier een voorwaarde lijkt toe te voegen die niet in de wet staat. Anderzijds blijft de kostprijs van de schenking (nl. 3% op de waarde van de blote eigendom) relatief laag ten opzichte van de erfbelasting die uitgespaard kan worden (nl. 27% op de waarde van de volle eigendom ten tijde van overlijden).

Voorbeeld:

- Aankoopprijs onroerend goed (bv. een appartement aan zee) = (incl. kosten) € 600.000
- Maandelijkse netto-huurwaarde (na aftrek van kosten eigen aan de verhuurder, onroerende voorheffing etc.) = € 1.000
- Verwachte looptijd vruchtgebruik (te bepalen op basis van de sterftetabellen), bv. 25 jaar (dit stemt overeen met de gemiddelde levensverwachting van een Vlaamse vrouw van 61 jaar)

➔ Op basis van een verdiscontering van de netto-huurwaarde kan het vruchtgebruik in deze hypothesen bepaald worden op (afgerond circa) 45%. Bijgevolg bedraagt de waarde van de blote eigendom 55%.

Opdat er geen sprake zou zijn van zogenaamde "bedekte bevoordeling", moet de prijs voor de blote eigendom (55% x € 600.000 = € 330.000) betaald worden door de kinderen. Om dit mogelijk te maken, kunnen de ouders vóór de aankoopakte het benodigde geld (nl. € 330.000) schenken aan de kinderen.

In dit voorbeeld bedraagt de schenkbelasting 3% x 330.000 = € 9.900

De potentiële besparing in de erfbelasting bedraagt evenwel 27% x (circa) 600.000 = € 162.000

➔ Het standpunt van VLABEL is weliswaar strenger dan in het verleden. Anderzijds heeft ze de krijtlijnen voor een toelaatbare "gesplitste aankoop" netjes gedefinieerd. In die optiek kan de betaling van 3% schenkbelasting beschouwd worden als de prijs voor rechtszekerheid.

Gesplitste inschrijving roerende goederen (effecten en geldbeleggingen)

Met een beslissing van 21 maart 2016 is de Vlaamse Belastingdienst nog een stap verder gegaan door te stellen dat voormeld standpunt doorgetrokken wordt naar de gesplitste inschrijving van roerende goederen (nl. effecten of geldbeleggingen).

Dit betekent concreet dat effecten of geldbeleggingen die in blote eigendom op naam van een erfgenaam staan, automatisch belastbaar zijn in de erfbelasting, tenzij de belastingplichtige bewijst dat geen sprake is van "bedekte bevoordeling", waarbij een niet-geregistreerde schenking niet aanvaard wordt als bewijs.

Een schenking die geregistreerd wordt (nl. schenking voor Belgische notaris) is onderworpen aan schenkbelasting. Voor roerende waarden bedraagt het tarief in rechte lijn 3%.

Daarmee zet VLABEL een pad in de korf van veel bestaande plannings via de Nederlandse route. Het nieuwe standpunt heeft immers tot gevolg dat een schenking voor een Nederlandse notaris onder voorbehoud van vruchtgebruik niet meer zal volstaan om aan de erfbelasting te ontsnappen, ook buiten de driejaarstermijn.

Sinds jaar en dag is de Nederlandse route populair bij Belgen die een deel van hun vermogen willen schenken aan de volgende generatie. Nederlandse notarissen zijn er immers niet toe gehouden om schenkingen tussen personen die geen Nederlands inwoner zijn te registreren en/of aan belasting te onderwerpen. Bijgevolg kan een schenking in Nederland belastingvrij gebeuren tenzij de schenker binnen de drie jaar na de schenking komt te overlijden. In dat geval wordt het geschonkene aan erfbelasting onderworpen (tarieven tot 27% in rechte lijn).

Aanvankelijk zou het nieuwe standpunt retroactief van toepassing zijn op alle schenkingen sedert 1 september 2013, maar na overleg heeft VLABEL haar standpunt aangepast en zal zij dit enkel toepassen op schenkingen van na 1 juni 2016.

➔ De wettelijke basis voor dit standpunt is uiterst betwistbaar, al zal het standpunt allicht gevolgd worden in de praktijk. Wie het standpunt naast zich neerlegt zadelt zijn/haar erfgenamen op met mogelijk zware fiscale procedures en principiële discussies met de Vlaamse Belastingdienst.

Schenkingen in volle eigendom en/of onder last worden (vooralsnog?) niet geïsoleerd.

Ludo Lievens, Lievens & Co Consulting

Conclusie

De Vlaamse Belastingdienst heeft de aanval ingezet op de Nederlandse route.

De volledig belastingvrije planningstechnieken zijn de Vlaamse Belastingdienst een doorn in het oog, temeer daar er binnen de krijtlijnen van de huidige wetgeving relatief veel ruimte is om aan planning en optimalisatie te doen mits betaling van 3% schenkbelasting.

De betaling van 3% schenkbelasting is op vandaag de prijs om uzelf en uw erfgenamen de nodige rechtszekerheid en gemoedsrust te verschaffen.

Definities

Driejaarstermijn:

Ook wel verdachte periode genoemd. Schenkingen die gedaan zijn minder drie jaar vóór overlijden worden voor de heffing van de erfbelasting geacht in de nalatenschap aanwezig te zijn, tenzij de schenking onderworpen werd aan schenkbelasting.

Erfbelasting:

De nieuwe term (sinds 1 januari 2015) voor successierecht en recht van overgang bij overlijden

VLABEL:

De Vlaamse Belastingdienst. VLABEL staat sinds 1 januari 2015 in voor de dienst van de erf- en registratiebelasting.

LIEVENS & CO Consulting
Corporate Finance
www.lievens.be

Juni 2016
Ludo Lievens
Venoot-Belastingconsulent
Lievens & Co Consulting
Corporate Finance
www.lievens.be

Wittemolenstraat 47, 8200 BRUGGE
Bischoffsheimlaan 36, 1000 BRUSSEL